

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.28 (3436) ●

● ЧАЦВЕР, 30 ЛІПЕНЯ, 2015

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Пад высокім Сонцам
Беларусы ў Цюмені адзначаюць тыя ж святы, што і ў Беларусі **Стар. 2**

Сядзібы Гродзеншчыны
Даследчык помнікаў садова-паркавай культуры Анатоль Федарук прадаўжае падзвіжніцкую дзейнасць **Стар. 3**

Тры ў адным
У Даўгаўпілсе адзначылі шэраг значных для Бацькаўшчыны датаў і дзень нараджэння Культурна-асветніцкага таварыства “Уздым” **Стар. 4**

РАЗАМ

Вянок дружбы звівалі ў Бабруйску

Вядомы беларускі горад стаў месцам, дзе мацуецца сяброўства

“Welcome, Шалом і Калі ласка/ У наш гасцінны дом — Бабруйск...” Гэтыя радкі я прачытала ў газеце “Бабруйскае жыццё”, спецыяльна яе прысвечаны Міжнароднаму фэсту народнай творчасці “Вянок дружбы”. У гэтых разнамоўных прывітаннях чуецца рознагалосіца і маляўнічасць свята. Ужо ў 13-ы раз праходзіў у беларускім горадзе такі фэст. “Палешукі”, “Раздолле”, “Вольніца”, “Бабрускія музыкі” — гэта ўсё беларускія, украінскія, рускія гурты. І тут жа “Орак” з Кіпра, “Малы Шпенск” з Польшчы, “Экім” з Турцыі, “Хасем” з Кітая, а таксама госці з Венесуэлы, Кубы, Ізраіля, Калумбіі — ажно з 18 краін.

У маляўнічых буклетах штогод застаюцца ўражанні ўдзельнікаў пра свята і яго гаспадароў-бабруйчан. Вось некааторыя з іх. “Фестываль — цэнтр моцнай дружбы і ветлівай гасціннасці”... “Шоу сусветнага маштабу”... “Феерверк добрых эмоцый, ветлівасці і добразычлівасці”... “Фестываль — самы надзейны і верны дыпламаг”. Госці адзначаюць дагледжанасць і чысціню горада, багацце тавараў на прылаўках магазінаў. Словы прадстаўнікоў далёкай Венесуэлы хочацца працытаваць цалкам: “Прырода, людзі, горад — дзівосныя! І, вядома, жанчыны Бабруйска — без каментараяў. Вы шчасліўчыкі!” А вось яшчэ мер-

Анастасія Трубянкова сярод артыстак на фэсце “Вянок дружбы”

каванне ад прадстаўнікоў Ізраіля: “Вянок дружбы” паказаў, як можна сябраваць, тварыць — і не ваяваць адзін з адным. Дзякуй ад краіны, жыхары якой вельмі добра разумеюць слова “Мір”.

І вельмі здорава, што сёлета і Новасібірскі цэнтр беларускай культуры ўплятаў свае кветкі ў

бабруйскі вянок сяброўства. Дырэктар Цэнтра Ніна Кабанова і яго мастацкі кіраўнік Анастасія Трубянкова прадстаўлялі на фэсце Сібір. «Поўнае захапленне! — дзялілася ўражаннямі Насця, салістка, лаўрэат міжнародных конкурсаў. — Я не раз была ў Мінску, Гродне, Віцебску, а ў Бабруйску — упершы-

ню. Доўга будзе помніцца ўтульны горад з яго “Арбатам” — пешаходнай зонай у цэнтры, знакамітай крэпасцю. Здрава было выступаць і на Цэнтральнай плошчы, і ў вясковым Доме культуры, хораша прайшло адкрыццё і закрыццё фэсту ў лядовым палацы “Бабруйск — Арэна”.

→ **Стар. 2**

СВОЙ ШЛЯХ

Ад Мясывіч да “Каўчэга Байкала”

Аляксандр Жылінскі, які сустракае гасцей з усяго свету на знакамітым возеры, мае родавыя карані ў Пружанскім раёне Брэстчыны

Прыбайкалле — унікальная мясціна ва Усходняй Сібіры Расіі. Суровы клімат і аддаленасць ад цэнтра краіны доўгі час не дазвалялі асвоіць гэты найбагацейшы край. Ды ўжо некалькіх сотняў гадоў там знаходзяць прытулак прадстаўнікі многіх народаў. Жывуць пад сібірскім небам і перасяленцы з Беларусі, многія з якія захавалі сваю этнічную самасвядомасць і перадалі яе нашчадкам. А ў Іркуцку,

які лічыцца сталіцай Усходняй Сібіры, дзейнічае Іркуцкае таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага. Разам супляменнікам лягчэй ладзіць справы ў падтрымку беларускай культуры, традыцый. Актывісты суполкі вельмі любяць гэтую сібірскую глыбінку, якая ўжо стала для іх домам, і сёлета задумалі паказаць іншым суродзічам свой край.

Пэўна ж, самае знакавае месца там — возера Байкал. Каб даць магчымасць беларусам з усяго свету пабачыць такі чуд прыроды, Іркуцкае таварыства ладзіць Фэст беларусаў свету на Байкале. Адным з арганізатараў яго выступае

ўладальнік турбазы “Каўчэг Байкала” Аляксандр Жылінскі. На турбазе, якая ўмяшчае з паўсотні чалавек, і пройдзе Фэст. Мы і раней ведалі: бацькі гэтага нястомнага гаспадаркапітана таксама калісьці прыехалі жыць з Беларусі ў Сібір. Сам Аляксандр, улюбёны ў Байкал, памятае свае беларускія родавыя карані. І наша размова з ім — пра шлях з Беларусі ў Сібір, пра ягоныя моцныя павязі з Беларуссю і тое, што дае чалавеку адчуванне паўнаты жыцця.

— Аляксандр, як сталася, што Жылінскія апынуліся ў Сібіры?

— За савецкім часам тата мой, Іван Аляксандравіч, прыехаў будаваць Ангарскі камбінат, працаваў

мантажнікам. Яшчэ да яго шлях сюды праклаў мой стрыечны дзед: і ён быў будаўніком, перацягнуў у Прыбайкалле “малодшае пакаленне”. Прыехала сюды тры мае дзядзькі. А нашы родавыя карані — з вёскі Мясывічы на Пружаншчыне, з Брэсцкай вобласці. Дарэчы, у вёсцы шмат Жылінскіх, і ў акрузе прозвішча пашырана. Там бацькі нашы нарадзіліся і жылі, там жыве мая бабуля Гандзя Жылінская: мы яе і Аняй завём. Ёй летась было 90. Ездзіў на юбілей, пабачыў шмат сваякоў: у бабулі ж 9 дзяцей! Радня мая вельмі вялікая. Праўда, з бабуліных дзяцей трое ўжо пакінулі гэты свет. А яшчэ ж унукі, праўнукі

ВЕСТКІ

Каштоўныя знаходкі пры новай дарозе

Археалагічныя помнікі Сярэднявечча выявілі навукоўцы на участку пад будаўніцтва МКАД-2

У Беларусі пры праектаванні новых будоўляў выдзюцца археалагічныя даследаванні мясцовасці, у якой яны размесцяцца. Такі клопат дзяржавы пра зберажэнне гістарычна-культурнай спадчыны цалкам абгрунтаваны: у зямлі схавана яшчэ шмат таямніц з мінулага. Пра тое сведчаць і новыя археалагічныя помнікі Сярэднявечча — іх знайшлі навукоўцы пры абследаванні тых мясцовасцяў, па якіх пройдуць чарговыя ўчасткі новай Мінскай кальцавой аўтадарогі — МКАД-2.

Намеснік дырэктара Інстытута гісторыі НАН Беларусі Вадзім Лакіза паведаміў: археолагі цяпер абследаюць участкі пад будаўніцтва другой чаргі МКАД-2: паміж трасамі Мінск-Гродна і Мінск-Брэст. “Мы выявілі і нанеслі на карты больш за дзесяць археалагічных аб’ектаў, помнікаў эпохі Сярэднявечча, — растлумачыў Вадзім Лакіза. — Усяго за час даследаванняў іх знойдзена больш за 20”.

Паглыбленае абследаванне тэрыторыі пройдзе ў другой палове жніўня: завершыцца ўборка збожжавых, зручней будзе працаваць. Вучоныя падрыхтуюць справаздачу для спецыялістаў “Белгіпрадара”, падкажуць, ці трэба нешта мяняць у праекце будаўніцтва, каб абараніць археалагічныя помнікі. Пакуль такой неабходнасці няма. Пры будучай МКАД-2 знойдзены таксама помнікі і прадметы першабытнага часу: крамянёвыя прылады працы.

Аляксандр Жылінскі

— апошніх больш за дзесятак. Сувязі падтрымліваем. Стараемся ў Беларусь ездзіць, і ў нас таксама сваякі бываюць. → **Стар. 3**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Пад высокім Сонцам

Беларусы
Цюмені адзначалі
знакавыя летнія
святы, як і ў
Беларусі

Сімвалічна, што і Дзень Незалежнасці Беларусі, і Дзень Вызвалення яе ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, і народнае свята Купалле прыпадаюць на адну пару. Урачысты сход Цюменскай абласной грамадскай арганізацыі “Саюз-інтэграцыя брацкіх народаў” прайшоў у нас 3 ліпеня, прысвячаўся Дню Незалежнасці і 71-й гадавіне Вызвалення Беларусі. Збіралі супляменнікаў і тых, хто прызна ставіцца да Беларусі як актывісты названай суполкі, так і члены Нацыянальна-культурнага таварыства “Аўтаномія Беларусь”, а таксама супрацоўнікі аддзела беларускай культуры (ім кіруе Юлія Чарапанова) Палаца нацыянальных культур “Строитель”.

Хоць даўно закончана вайна і ўжо больш за 70 гадоў мірна працаю беларусы адстойваюць сваё права на годнае жыццё, але народная памяць пра даўнія выпрабаванні, пакуты жыве. І мы згадвалі старонкі ваеннай гісторыі Беларусі. Словы ўдзячнасці ветэранам за подзвігі ў імя жыцця выказалі прадстаўнікі Цюменскай абласной Думы, Грамадскай палаты вобласці, іншыя вядомыя асобы. А Павел Васільевіч Мікіціч, партызан, ветэран Вялікай Айчыннай вайны, адзначыў: Перамога дасталася нам вельмі дарагою цаною, пра тое варта заўсёды памятаць.

У Купальскім абрадзе ў Цюмені прыгожа спалучаліся традыцыі ды сучаснасць

Пасля віншавалі ўсіх са святам творчыя гурты: сямейны вакальны ансамбль “Спадчына”, ансамбль беларускай музыкі і песні “Палессе”, народны ансамбль рускай песні “Сударушка” ды ансамбль украінскай песні “Зори цвіт”, ансамбль казакаў песні “СветлоЯр”. Свята ўдалося на славу!

А праз тры дні, 6 чэрвеня, у цюменскім гарадскім раёне Пляханова ладзілася гульнявая абрадавая праграма, прысвечаная славянскаму свята Івана Купалы: так яго называюць у рэгіёне. Разам рухалі справу актывісты суполкі “Аўтаномія Беларусь”, артысты гуртоў “Спадчына” і

“Лянок”. Дзень выдаўся сонечны, без ападкаў — насуперак прагнозам. Сёлета на свяце мы ўслаўлялі Ваду і ўсё, што з ёю спалучана. Як вядома, і ў слове Купалле ёсць карань ад слова купацца. Пачалі з размінкі, загадак пра ваду. Былі і камандныя гульні з вадой — і дзецям, і дарослым цікава! Па традыцыі правялі рытуал памінення дзядоў-продаў: на ваду спусцілі вялікі вянок з запаленымі свечкамі. І ўсе адчулі сябе ўдзельнікамі дзеі.

Жыхароў і гасцей мікрараёна Пляханова радаваў сямейны гурт “Спадчына” і ансамбль “Лянок”. На палыне каля возера вадзілі карагоды,

танцавалі. Дзяўчаты, дарэчы, былі ў прыгожых вянках з траў і кветак. Пазней яны пускалі іх на ваду, загадваючы жаданні. Нават самыя маленькія будучыя нявесты з цікавасцю, глядзячы на старэйшых, заплюшчвалі вочкі, шаптлілі свае жаданні.

Не пакінулі мы на Купалле без увагі і вогненную стыхію. Запалілі вялікае вогнішча, суправаджаючы абрад спевамі, карагодамі. І для ачышчэння душы і цела скакалі потым праз агонь. Так што разгадалі мы ад Пляханова ўсе цёмныя сілы ды зноў радуемся высокаму жыццядайнаму Сонцу.

Вера Піскун, г. Цюмень

РАЗАМ

Вянок дружбы звівалі ў Бабруйску

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Па словах Насці, цікавым атрымаўся “Вечар дружбы”, дзе кожная дэлегацыя прадстаўляла свае нацыянальныя стравы. Беларусы з Новасібірска здзівілі ўсіх сваім “сібірскім золатам” — кедравымі архамі. А паколькі на фэсце былі запатрабаваны ўзоры народнай творчасці з розных краін, Насця спявала рускія і беларускія народныя песні — іх багата ў яе рэпертуары. Дарэчы, у аэрапорце, так сталася, згубіўся яе чамадан, і была яна ў Бабруйску без асабистых рэчаў, без сваіх канцэртных касцюмаў. Але ж свет не без добрых людзей! Арганізатары свята вырочылі, і кожны дзень яна была ў розных касцюмах. Асабліваю падзяку спявачка выказвае галоўнаму рэжысёру фэсту Клаўдзіі Лукашэвіч і галоўнаму балетмайстру Аляксею Лукашэвічу. Акрамя прыгожых касцюмаў, яны зрабілі цудоўны нумар з яе ўдзелам на закрыцці фэсту: пад песню “Белая Русь” — танцавальная дзея з калектывам фольк-шоу балета “Альянс”. Фэст падарыў Насці шмат прыемных момантаў, падказаў цікавыя ідэі для далейшай творчасці. Яна вельмі ўдзячна Ніне Кабанавай за магчымасць бываць на такіх выдатных святах.

Сваімі ўражаннямі пра паездку дзялілася і Ніна Васільеўна: “Бабруйск — горад майго юнацтва: там я вучылася ў тэхнікуме. Затым была

Здымак гасцей на памяць з бабруйскім Бабром

Горацкая сельгасакадэмія, але першыя студэнцкія гады запомніліся назаўсёды. Сёлета ўпершыню за шмат гадоў мне ўдалося пабываць у Бабруйску. Вядома, шмат змянілася: абноўлены, вельмі чысты, гасцінны горад. Гаспадары фэсту сустрэлі нас у Мінскім аэрапорце, адвезлі прама ў гасцініцу “Бабруйск”.

Фэст, па словах Ніны Кабанавай, уразіў яе маштабам, быў выдатна зрэжысаваны, што вельмі няпроста пры такой колькасці разнамоўных удзельнікаў. І беларусы ў Новасібірску таксама ладзяць святы, хоць магчымасці, ды і маштабы іншыя, але пастаянна пашыраецца геаграфія, едуць удзельнікаў з усяго Сібірскага

рэгіёна. Цяпер ідзе падрыхтоўка да 15-годдзя Цэнтра, з велізарнай удзячнасцю прыняты шчодры падарунак ад Міністэрства культуры Беларусі: новыя канцэртныя касцюмы. А пасля фэсту Ніна Васільеўна паехала ў Мінск, на пасяджэнне Кансультацыйнага савета па справах беларусаў замежжа, што створаны пры Міністэрстве замежных спраў. І ёй прыйшлося акунуцца ў іншую, дзелавую атмасферу. Члены Савета, а гэта 32 прадстаўнікі беларускіх дыяспар замежжа, падтрымалі дзяржаўную палітыку па абароне і захаванні нацыянальнай беларускай культуры. Можна спадзявацца: яшчэ больш плённа будзе выкарыстоўвацца на карысць Бацькаўшчыны шматгранны патэнцыял беларускай дыяспары. **Калі гэты артыкул быў ужо гатовы да друку, прыйшла сумная вестка: Ніна Васільеўна Кабанова трагічна загінула ў аўтакатастрофе. Актывісты Новасібірскага цэнтра беларускай культуры, а з намі і многія іншыя беларусы Сібіры ў глыбокім смутку. Адышоў у Вечнасць прыгожы чалавек, выдатная кіраўніца і арганізатар, якая вельмі шмат зрабіла для пашырэння нацыянальнай беларускай культуры.**

Людміла Бяляўская, г. Новасібірск

СТРАТА

Загінула Ніна Кабанова

Супляменнікі з Новасібірска паведамлі ў рэдакцыю: 20 ліпеня пайшла з жыцця Ніна Васільеўна Кабанова — дырэктар дзяржаўнай бюджэтай установы культуры Новасібірскай вобласці “Новасібірскі цэнтр беларускай культуры”. Яе жыццё абарвалася раптоўна і трагічна. Па дарозе на дачу Ніна Васільеўна сама вяла машыну і на вельмі ажыўленай трасе Новасібірск-Кузбас трапіла ў аўтакатастрофу. Загінула імгненна...

Помнім. Смуткуем...

Застанецца ў нашых сэрцах

Новасібірскаму Цэнтру
Беларускай Культуры

Шаноўныя суродзічы, калегі, сябры! Ад імя Іркуцкага гарадскога маладзёвага грамадскага аб’яднання “Маладзёвы клуб Крывічы” выказваем вам шчырыя спачуванні з нагоды заўчаснай гібелі Ніны Васільеўны Кабанавай. Яна прыязджала да нас у Іркуцк. Знаёмілася з нашым актывам. Таксама мы, гурт “Крывічы”, не аднойчы сустракаліся з Нінай Васільеўнай на розных мерапрыемствах у Новасібірску, Томску, Мінску ды іншых гарадах Расіі, Беларусі. Мы памятаем яе як адкрытую, самаахвярную, шчырую патрыётку Беларусі. Яна паклала шмат сіл і энергіі на карысць адраджэння і развіцця Беларускай культуры. Таксама мы памятаем і сапраўдную гасціннасць Ніны Васільеўны. Яе годныя сустрэчы нашага гурта ў Новасібірску, яе клопат запалі нам у сэрцы.

Лёс яе склаўся так... Памяць пра Ніну Васільеўну заўжды будзе ў нашых сэрцах.

Выказваем спачуванні ўсім сваякам, блізкім, сябрам, калегам Ніны Васільеўны. Няхай зямелька будзе для яе лёгкай, а Душа выправіцца ў Вырай. **Старшыня Маладзёвага Клуба “Крывічы” Воля Галанова, намеснік Старшыні ФНКА “Беларусы Расіі” Алег Рудакоў**

Перад тварам Вечнасці

*Мы — розныя, бы колеры вясёлкі,
І гэтым упрыгожваем Зямлю.
Адкінем спрэчкі, крыўды і падколкі,
Што цэльны свет здрабняюць —
на асколкі...*

Хай будзе нам малітваю: “Люблю”.

Імгненне — і ўзрываецца

бясконцаць...

*Вясёлка — сімвал згоды на Зямлі.
Мірыцца, пакуль не бачна донца.
Мірыцца, пакуль не згасла Сонца.
Мірыцца, пакуль не адышлі...*

Іван Ждановіч, 23.07.2015

Ад Мясявіч да “Каўчэга Байкала”

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

— А ці часта здараецца такое?
— Частка радні, якая ў Прыбайкалле прыезджала, з часам вярнулася ў Беларусь. Але ж тут засталіся сябры-знаёмыя. Большасць сваякоў у Беларусі працуе на чыгунцы, і ў іх часам выпадае, можа раз на тры гады, прыехаць сюды бясплатна. Скажам, доўга працавала тут мая цётка Валянціна Жылінская, у пасёлку Мегет, кіравала птушкафабрыкай. І вырашыла вярнуцца на радзіму. Клімат, як вядома, у Беларусі мякчэйшы, а тут — Сібір... Беларусы кажуць: дзе нарадзіўся, там і згадзіўся. Большасць маіх сваякоў і з'ехала ў Беларусь. У дзяцінстве, памятаю, мы тут часта сустракаліся, дружна жылі. А я ўжо сібірскі: нарадзіўся ў Ангарску ў 1976 годзе. Тага — з Беларусі, мама, Ніна Валянцінаўна, — з Паволжа: прыехала на будоўлю як малады спецыяліст, тут бацькі і сустрэліся.

— Самі часта ездзіце ў Беларусь?

— Не надта. Ну вось летась быў, бо супалі дзве падзеі. Сястра ў Брэсце выходзіла замуж, быў на вяселлі, і ў бабулі юбілей. Мы вырашылі святкаваць усё разам. У мяне з бабуляй, дарэчы, дзень нараджэння ў адзін дзень. Мне ў Беларусі спадабалася, было прыгожае вяселле, з усімі сваякамі, многія з Расіі прыезджалі, і з усёй Беларусі таксама. Асаблівых адrozenняў у вяселлі беларускім я не заўважыў. Праўда, ёсць шэраг абрадавых дзей, звязаных, напрыклад, з выкупам нявесты.

— Вы ўвогуле цікавіцеся беларускімі традыцыямі, роднай культурай?

— Па меры магчымасці. Мне падабаецца тое, што робяць у Іркуцку беларускія суполкі. І на святах народных бываю, часам дапамагаю іх ладзіць. А што да Фэсту, да якога рыхтуемся, то я — адзін з арганізатараў. Няхай як мага больш беларусаў пабывае на Байкале! У многіх, з кім сустракаўся ў Беларусі, ёсць такое жаданне. Мы дапаможам гасцям адкрыць для сябе святое возера і пабыць у коле блізкіх па духу людзей. Будзе на Байкале і беларуская кухня. І шмат яшчэ ўсяго цікавага. Запрасілі цікавых гасцей, музыкаў. Любы фэст — гэта найперш сустрэчы, знаём-

Там, дзе квітнее на сопках багульнік...

ствы, зносіны. Мы задумалі сабраць беларусаў з усяго свету. Мяркую, у нас усё атрымаецца.

— Ці не спрабавалі вы адладзіць “абмен турыстамі” з Беларуссю? Напрыклад, арганізоўваць групы на Байкале ды адпраўляць у Беларусь, і наадварот.

— Ёсць ідэя на гэты конт, паколькі сам працую ў турызме. У Беларусі, як вядома, шмат цікавых мясцін, прывабных і для сібіракоў. Прычым беларусы вельмі гасцінныя, там здаровая і смачная ежа, прымальныя кошты. А беларусам можа быць цікавы Байкал з ягоным унікальным ландшафтам, горнымі сістэмамі, чыстымі рэкамі. Людзі бачаць гэтыя горы — і ў іх проста слоў не хапае, каб выказаць захапленне. Вось і адна з мэтаў нашага Фэсту — зразумець запыты беларусаў. Прыкінуць, якія праграмы (экскурсіі, паходы, рыбалка...) будуць запатрабаваныя, суаднесці з магчымасцямі турбазы. Гэта вялікая праца, і яе варта рабіць. Пакуль што мы збіраем Фэст, а потым — будзем рухацца далей, прыкідваць праграмы абмену.

— Вы самі, Аляксандр, беларусам сябе лічыце?

— Калі прыезджаю ў Беларусь, то разумею: усё ж такі душа да тых месцаў вельмі-вельмі ляжыць... Мясцовасць, прырода, людзі — усё мне блзкае. Але паколькі я нарадзіўся ў Сібіры, вырас, то, напэўна, па складзе нават свайго быцця ўжо іншы. І я не змагу змяніцца. Так што на гэтае пытанне адназначна цяжка адказаць. Па крыві — напэўна, беларус. Па тэмпераменце, характары, напэўна, сібірак усё ж такі...

— А што для вас такое: Беларусь?

— Мяне ў дзяцінстве часта адпраўлялі бацькі да бабулі. А правесці лета ў Беларусі, ды ў яшчэ ў вёсцы — гэта незабыўна, гэта ўражанні на ўсё жыццё. Мы з дзедом яшчэ збіралі на возе з канём малака, прама па вёсцы, і для хлопчыка, вядома, гэта так здарова! Дарэчы, мой дзед, Аляксандр

Конны паход па Прыбайкаллі

Ігнатавіч Жылінскі — легендарны партызан, франтавік, у яго было шмат узнагарод: прайшоў усю вайну. Дзед быў вельмі цікавы чалавек, які вялікую сям'ю стварыў і дзяцей паставіў на ногі. Ён — як моцны стрыжань, вакол яго ўсё “круцілася”, і многія гісторыі роду з ім звязаны. Яшчэ я зайдлы грыбнік, а мяне ў Беларусі навучылі грыбы збіраць. А што там за ляс! А колькі садавіны — для сібіракоў цуд, што яблыкі, грушы, слівы збіраць можна прама з травы ў садзе. І яшчэ Беларусь для мяне — гэта мая бабуля Аня. Добразычлівасць, гасціннасць, як гэта ў вялікіх сем'ях бывае, дзе ўсе адзін аднаму дапамагаюць — і гэта мая Беларусь. Яна дала мне многае, і я хацеў бы, калі так складзецца жыццё,

І зімою ў Байкала ёсць свая непаўторная прыгажосць

бываць там часцей, даўжэй...

— Вярнуцца на зямлю продкаў не хацелі б?

— Гэта іншае пытанне... Тут сям'я, дзеці, тут “Каўчэг Байкала”. Можа на пенсіі, калі дзеці падраснуць, можна будзе пра такое пагаварыць. А цяпер, вядома, праца тут. І ёсць яшчэ ў мяне цётка Валянціна Благава — з

чытаю пра Беларусь і беларусаў. У прыватнасці, мне даваў Алег Рудакоў некалькі кніг пра Яна Чэрскага, яго падарожжы. У ІТБК нават Аляксей Кухта ідэю такую падаў: пашукаць засечкі ўзроўню вады, што вучоны пакідаў на Байкале, і стварыць тур па мясцінах, дзе ён хадзіў, рабіў замалёўкі. Пад час вандроўкі можна лепш зразумець гэтага вялікага чалавека. Задума цікавая, будзем пра тое гаварыць і на Фэсце. А яшчэ нам хацелася б з часам запрасіць на Байкал з канцэртамі вядомага і ў Расіі беларускага барда Аляксандра Баля.

— У мясцовых жыхароў ёсць асаблівае стаўленне да Байкала, некаторы з ім нават размаўляюць. А ў вас ёсць з ім нейкая сувязь?

— У нас з возерам стасункі, можна сказаць, больш чым блізкія. На возеры я жыў практычна ўвесь час — у Лівяныцы, ці на Малым моры, як тут кажуць. Кожны дзень з Байкалам, і адчуваць яго біццё, пульс, дыханне для мяне ўжо, пэўна, жыццёва неабходна. Узімку мы бегаем па Байкале на каньках — у нас хобі такое. Летам ладзім конныя паходы па берагах Байкала. І бачым, якое крохкае і ранімае ў нас возера. Гэта асабліва воста адчуваюць тыя, хто займаецца тут актыўным турызмам. Возера, здаецца, вялікае, а на самай справе вельмі чулівае, і трэба ўсяляк імкнуцца зберагчы ягоную чысціню і прыгажосць. Гэта дзівоснае месца, якое варта наведаць. Таму запрашаем усіх на Фэст беларусаў свету на Байкале: ён пройдзе з 3 па 9 жніўня на базе адпачынку “Каўчэг Байкала” на Малым моры.

Гугарыла Наталля Багамаз

СПАДЧЫНА

Сядзібы Гродзеншчыны

Іван Іванаў

Даследчык помнікаў садова-паркавай культуры Анатоль Федарук прадаўжае падзвіжніцкую дзейнасць

На пачатку года ў Нацыянальнай бібліятэцы прэзентавалася кніга Анатоля Федарука “Старадаўнія сядзібы Гродзеншчыны”. Выданне выйшла пры падтрымцы

Замкавага комплексу “Мір”. Мноства ілюстрацыі, звесткі пра сядзібы XVI — пачатку XX стагоддзяў з тэрыторыі Бераставіцкага, Ваўкавыскага, Воранаўскага, Гродзенскага, Дзятлаўскага, Зэльвенскага ды Іўеўскага раёнаў абласці. На прэзентацыі казалі: гэта неацэнны дапаможнік для тых, хто распрацоўвае новыя турмаршруты. У 2013-м выйшла кніга “Старадаўнія сядзібы Беларусі. Карэліцкі раён” — там

стаіць і Мірскі замак. Цяпер на чарзе грэці, заключны том: пра сядзібы астатніх раёнаў. Праца грунтоўная, велізарная! “Толькі на Гарадзеншчыне апісаў каля 1200 сядзібаў”, — казаў прафесар у адным з інтэрв'ю.

У яго кнігах жыве гісторыя, дыхае сучаснасць. З іх можна даведацца, як ствараліся старадаўнія сядзібы, якія характарыстыкі ў збудаванняў, паркаў, водных сістэм. Апісваецца колішняя шля-

хецкая культура, мастацкія і фамільныя каштоўнасці, стыль жыцця ўладальнікаў сядзіб. Можна пачытаць, у якім стане векавыя сядзібы цяпер.

Кнігі Анатоля Федарука з цікавасцю чытаюць і прафесіяналы, і аматары-вандроўнікі. Прафесар, доктар біялагічных навук, выкладчык Беларускага дзяржаўнага педуніверсітэта імя Максіма Танка пачаў творчую працу з 1967 года. Выдаў кнігі “Садова-

Палац у Жамыслаўлі. Іўеўскі раён

паркавае мастацтва Беларусі”, “Старадаўнія сядзібы Мінскага краю”, “Старадаўнія сядзібы Берасцейшчыны” (з якой аўтар родам). Карпатлівая праца знаходзіць высокае прызнанне:

у 2006-м за ўклад у вывучэнне і захаванне помнікаў садова-паркавай культуры Беларусі Анатоль Федарук быў адзначаны спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта Беларусі.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Тры ў адным

У Даўгаўпілсе адначасова адзначалі шэраг знакавых для Бацькаўшчыны датаў і 22-і дзень нараджэння Культурна-асветніцкага таварыства “Уздым”

Хоць у летнюю пару ўсё больш думак пра адпачынак, аднак актывісты беларускага руху ў Даўгаўпілсе здолелі гожа, натхнёна адсвяткаваць адразу тры знакавыя падзеі: Дзень Незалежнасці Беларусі, Купалле, дзень нараджэння суполкі “Уздым”. Творчы сезон Цэнтра беларускай культуры і суполка “Уздым” завяршылі канцэрт “Беларускае Купалле”. Ён прайшоў 2 ліпеня ў даўгаўпілскім Палацы культуры.

На пачатку свята глядачоў сустракала беларуская народная музыка: іграла кіраўніца ансамбля “Квітнеючы май” Антаніна Сівакова. Генконсул Беларусі ў Даўгаўпілсе Уладзімір Клімаў павіншаваў усіх са святамі. Пры тым ён падкрэсліў значную ролю Цэнтра беларускай культуры і таварыства “Уздым” у пашырэнні беларускай культуры. Сяброў “Уздыма” з 22-годдзем суполкі віншаваў і яе старшыня Валеры Амбросаў. Пасля афіцыйнай часткі ўсе акупіліся ў беларускае народнае свята летняга сонцавароту — Купалле. Нас, беларусаў, у Латвіі добра разумеюць: тут ёсць аналагічнае латышкае свята Ліга. Святочны канцэрт,

у якім гучалі Купальскія матывы, вялі Купалінка (кіраўніца Цэнтра беларускай культуры Жанна Раманоўская) і Купаліш (Валеры Амбросаў). Пад народную песню “Ой рана на Івана” ўсіх прысутных Іванаў, Янісаў, Янаў, Ян, Іванавічаў ды Іванаўнаў адарылі вянкамі з кветкаў і траў — сімвалам Сонца, багацця і здароўя.

А далей закружыўся карагод народных песень ансамбля “Купалінка”, народных танцаў ансамбля “Лянок”, які дапаўнялі купальскія вершы, прыкметы і абрады. Спявак Павел Прозар, напрыклад, выканаў слаўтыя Купальскія песні. Цётка Зельніца (а то была кіраўніца тэатральнай студыі “Паўлінка” Галіна Сантоцкая) дзялілася сакрэтамі пра лекавыя ды магічныя ўласцівасці тых кветкаў і траваў, якія збіраюць беларускі на Купалле ды ўплятаюць у свае вянкы са звонкімі песнямі, танцамі. Потым ансамбль сеніораў “Спадчына” завёў залу гарэзнай песняй “Зязюля”. Паэт Станіслаў Валодзька прачытаў свой верш пра Купалле. Вакальна-інструментальны ансамбль “Пралескі” падарыў гле-

дачам беларускую народную песню “Ружа кветка” і латышскую народную “Ці ж мая віна ў гэтым”.

Па нашай добрай традыцыі святочны канцэрт закончыўся супольным выкананнем гімна-песні “Беларускі дом”, якую напісалі паэт Станіслаў Валодзька і кампазітар Аляксандр Рудзь. І вясёлую народную “Цячэ вада ў ярк” разам з артыстамі спявала ўся зала.

Мы даўно заўважылі: у летнія месяцы ў арганізатараў святаў, канцэртаў заўжды ёсць рызыка, што не збярэцца зала. Аднак нашае “Беларускае Купалле” прайшло з аншлагам і гэтак паспяхова, што падумалі: а нездарма ж спрадвеку ў такую пару на Купалле “да купы”, гэта значыць разам збіраюцца нашы супляменнікі! Пэўна, душа беларуская мае ў тым патрэбу. Вось і мяркуем: можа, варта штогод зачыняць творчы сезон Цэнтра беларускай культуры такім вялікім беларускім канцэртам? Тым больш што нагодаў, каб сабрацца разам, на пачатку ліпеня сапраўды шмат.

Жанна Раманоўская, кіраўніца Даўгаўпілскага Цэнтра беларускай культуры, член рады суполкі “Уздым”

У Даўгаўпілсе і дзеці далучаюцца да народных традыцый

А цётка Зельніца ведае многія сакрэты кветкаў і траў

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Невядомыя здымкі з Першай сусветнай

Адам Мальдзіс

У жніўні 1915-га германскія войскі пачалі рашуча наступаць на беларускія землі, у напрамку на Вілейку і Маладзечна. Унікальныя фотаздымкі ў той час зрабіў наш зямляк Іосіф Стаброўскі.

Некаторыя з тых здымкаў апублікаваў у беластоцкім месячніку вядомы радзімазнаўца Сяргей Чыгрын. Публікацыю я знайшоў сярод добрых паўтара дзясяткаў газет, часопісаў і альманахаў, якія безаплата дасылаюцца нашымі суродзічамі з-за мяжы ў аддзел міжнароднай і сацыякультурнай дзейнасці Інстытута культуры Беларусі. Ёсць сярод іх і тры польскія выданні: беларускамоўны тыднёвік “Ніва”, польскамоўны кварталнік “Przegląd Wschodni” ды “мяшаны” (разнамоўны) месячнік “Czasopis” — гэтая назва гучыць па-польску і па-беларуску амаль аднолькава. Цяпер у аддзеле мінулагодня выданні праглядаюцца дзеля адбору публікацый для змяшчэння на сайце “Беларускае замежжа”, і знаходзяцца проста сенсацыйныя публікацыі.

Так, у леташнім жнівеньскім нумары беластоцкага часопіса ўвагу прыцягвае ўкладшы, які выдзелены жоўтым колерам паперы, з ілюстраваным артыкулам слонімскага пісьменніка Сяргея Чы-

грына “Крывавым следам Першай сусветнай вайны”. Аўтару ўдалося выявіць неапублікаваныя раней здымкі, зробленыя ў час вайны Іосіфам Стаброўскім.

Хто ж такі Іосіф (Язэп у часопісе) Стаброўскі? Ён пражыў амаль стогадовае (1870—1968) жыццё. Вучыўся ў Полацкім кадэцкім корпусе, а потым і ў Александрыйскім артылерыйскім вучылішчы, дзе пазнаёміўся з будучым вядомым рускім пісьменнікам Аляксандрам Купрыным. Наш зямляк перапісаўся з Львом Талстым, і калі на апошняга былі ганенні з боку царскага ўрада, напісаў яму шчыры ліст у падтрымку пісьменніка.

Прозвішча Іосіфа Стаброўскага як археолага і збіральніка гістарычных каштоўнасцяў часта сустракаецца ў беларускіх даведчаных крыніцах. Але С. Чыгрыну ўдалося выявіць новыя біяграфічныя факты. Аказваецца, Іосіф Стаброўскі быў мабілізаваны на Першую сусветную вайну і даслужыўся на ёй да палкоўніка, атрымаў многа ардэнаў і медалёў. “З пачаткам Першай сусветнай вайны Язэп Стаброўскі прыступіў да фарміравання 55-й артылерыйскай брыгады, якую і ўзначаліў”, — піша даследчык у адной са сваіх публікацый.

А як вопытны фатограф наш суайчыннік — нарадзіўся Іосіф Стаброўскі пад Слонімам — актывізаваўся ў жніўні 1915-га,

Параненыя вайскоўцы з сястрой міласэрнасці

пасля так званага Свянцянскага прарыву. Тады, акурат сто гадоў назад, германскія войскі пачалі рашуча наступаць на беларускія землі, у напрамку на Вілейку і Маладзечна. Стаброўскі фіксаваў ваенныя дзеянні — і трагічныя, як пасля ці не першага прымянення хімічнай зброі, і вясёлыя, як салдацкія танцы паміж атакамі. Адзін са здымкаў, узятых з беластоцкага часопіса, паўтараем у “Голасе Радзімы”.

Напісаўшы тэкст, я вырашыў пазваніць у вядомы на Гродзеншчыне Слоніmsкі раённы краязнаўчы музей імя Іосіфа Іосіфавіча

Стаброўскага, даведацца: што ў іх новага? Супрацоўнікі расказалі, што да 100-годдзя пачатку Першай сусветнай вайны, 1 жніўня 2014-га, стварылі стацыянарную выставу з фондаў музея, на якой былі прадстаўлены дакументы таго часу, фатаграфіі, акупацыйныя грошы 1915-1916 гадоў і лісты з фотаздымкамі з альбома Іосіфа Стаброўскага “Жахі вайны”. Выстава праходзіла ў выставачнай зале музея па вул. Савецкай, 10. Пра тое, дарэчы, ёсць інфармацыя і на сайце музея ў інтэрнэце. Там жа чытаем: “Музей заснаваны архео-

лагам і краязнаўцам, ураджэнцам вёскі-маёнтка Орлавічы (На той зямлі, дарэчы, па ягоным жаданні гэты вялікі чалавек і быў пахаваны. — Аўт.) Слонімскага павета Іосіфам Іосіфавічам Стаброўскім. Патомны шляхціц, палкоўнік рускай арміі, удзельнік Першай сусветнай вайны, ён усё сваё жыццё прысвяціў вывучэнню і збору гісторыі сваёй радзімы. Менавіта яго этнаграфічныя, нумізматычныя, мінералагічныя ды іншыя калекцыі склалі аснову першай музейнай экспазіцыі ў Слоніме. Упершыню музей адкрыў свае дзверы для наведвальнікаў 20 верасня 1929 года. (Некаторыя крыніцы сцвярджаюць: урачыстае адкрыццё музея адбылося ў прысутнасці прэзідэнта Польскай рэспублікі Ігнаці Масціцкага. — Аўт.) Яго экспазіцыя і фонды ўключалі ў сябе 5 тысяч экспанатаў. У 1957 годзе музей атрымаў двухпавярховы будынак на плошчы Леніна, дом №1, дзе знаходзіцца і па сёння”.

Памяць пра абаронцу Айчыны, руплівага збіральніка і зберагальніка айчынных гісторыі Іосіфа Стаброўскага ўшанавана і адпаведнай мемарыяльнай дошкай на будынку музея — а яго штогод наведваюць больш за 30 тысяч чалавек. Каштоўныя здымкі бацькі, якія перадала ў музей дачка, заховаўваюцца там у вялікім альбоме. У якім, спадзяюся, нас яшчэ чакаюць і новыя знаходкі.

Заснавальнік:

Установа Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя газеты «Совetskая Беларуссия»».

Вул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар

Віктар Міхайлавіч Харкоў

Адрас рэдакцыі:

пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.

Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288 17 82;

факс: +375 17 290 68 31

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб’ём выдання: 1 друк. арк.

Тыраж: 1940, Заказ: 1111

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»». ЛП №02330/106

ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Час падпісання ў друк: 20.10

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх

друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць.

© “Голас Радзімы”, 2015